

КЛАСИЧНИЙ ПРИВАТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра соціальної роботи та богослов'я

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

ЗП 1. Філософія і аксіологія релігії

2026 - 2027 навчальний рік

Викладач	Семенюк Ігор Валентинович
Контактний телефон	+380507897652
Ідентифікатор та код доступу (Zoom / Google Meet)	404-415-3888, код доступу q4a63Q
E-mail:	igori.semenyuk@gmail.com
Сторінка курсу на сайті підтримки навчальних програм КПУ	http://www.zhu.edu.ua/cpu_edu/course/view.php?id=4881
Консультації	Консультації проводяться в дистанційному режимі за попереднім погодженням із викладачем через месенджери або електронну пошту

ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)	
Галузь знань	В Культура, мистецтво та гуманітарні науки	
Спеціальність	В8 Богослов'я	
Освітня програма	Богослов'я	
Форма навчання	Очна (денна), заочна	
Мова викладання	Українська	
Курс (рік навчання), семестр	Курс 1, семестр 2	
Цикл підготовки	Загальної підготовки	
Статус дисципліни	Обов'язкова	
Обсяг дисципліни	Кількість кредитів ECTS	3
	Загальна кількість годин	90
	Аудиторних годин	32
	Лекції	16
	Практичні	16
	Самостійна робота	58
Форма контролю	Екзамен	
Попередні компоненти (Пререквізити)	-	
Паралельні та подальші компоненти (Постреквізити)	-	

МЕТА, ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни

Формування уявлення про релігійні цінності через призму розуміння людини, та сенсу її життя. Формування системи знань про загальну природу релігійних цінностей та їх взаємозв'язок із культурними факторами та структурою особистості.

Завдання навчальної дисципліни:

- вивчення основ філософії та аксіології релігії формування моральних цінностей та відповідних якостей майбутнього фахівця;
- систематизація вчення про християнську антропологію та психологію;
- придбання навичок духовного самовдосконалення;
- мати чіткі уявлення про моральні християнські категорії;
- напрацювання знань та вмінь необхідних для духовного вдосконалення людини;
- виховання активної життєвої позиції.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні знати:

- філософське і релігійне поняття про людину, розум, душу і т.п.;
- сучасні природно-наукові концепції філософського, антропологічного і психологічного знань;
- історичних передумов формування предмета філософії і аксіології релігії;
- історії зародження антропологічних уявлень в надрах релігії і філософії;
- різні концепції походження світу і людини.

Після вивчення дисципліни студенти повинні вміти:

- визначати на яких джерелах ґрунтується християнське вчення про людину;
- вільно орієнтуватися в основних положеннях антропології святих отців;
- використовувати богословську та святоотеческу літературу для розуміння сенсу життя людини;
- користуватись відомостями по патрології, філософії, історії і екзегетиці стосовно філософії та аксіології християнського віровчення;
- використовувати набуті знання на практиці.

КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері богослов'я або у процесі навчання, що передбачають проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначеності умов і вимог.

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність використовувати основи філософських знань для формування світоглядної позиції.

ЗК 3. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів), соціально відповідально та свідомо.

ЗК 6. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК 1. Здатність аналізувати основні етапи та закономірності історичного та релігійного розвитку суспільства для формування громадянської та патріотичної позиції.

СК 3. Здатність толерантно сприймати релігійні соціальні, етнічні, конфесійні та культурні відмінності.

СК 4. Здатність використовувати основи теологічних знань в процесі духовно-морального розвитку.

СК 7. Готовність застосовувати основні принципи і методи науково-богословських студій, враховуючи єдність теологічного знання.

СК 8. Здатність використовувати основи релігієзнавчих знань для формування світоглядної позиції та міжконфесійного спілкування.

СК 10. Здатність до антропологічного, світоглядного та духовно-морального аналізу та розуміння внутрішньої антропологічної практики релігійних конфесій.

СК 11. Здатність до розуміння внутрішнього процесу формування філософії історії Християнської церкви її догматичного та канонічного віровчення.

Програмні результати навчання:

РН 1. Володіння культурою наукового мислення, узагальненням, аналізом і синтезом фактів і теоретичних положень; вміння розбивати інформацію на компоненти, розуміти їх взаємозв'язки та організаційну структуру, поєднувати частини разом, щоб одержати ціле з новою системною властивістю; вміння самостійно аналізувати наукові факти й теоретичні положення, узагальнювати результати досліджень, формувати висновки.

РН 2. Демонстрація сформованості сукупності релігійних переконань, оцінок, поглядів та принципів, які визначають загальне бачення та релігійне розуміння світу і місце особистості у ньому, а також її релігійні позиції, програми поведінки та діяльності.

РН 3. Розуміння необхідності балансу між свободою та відповідальністю в демократичному суспільстві, визнання власної відповідальності за свої вчинки, дотримання стандартів професійної етики, адаптація своєї поведінки до прийнятих системних цінностей.

РН 8. Демонстрація знань основних етапів та закономірностей історичного та релігійного розвитку суспільства, уміння проводити його аналіз з метою формування громадянської та патріотичної позиції на сучасному етапі; вміння використовувати теоретичні знання для формування політичних переконань та свідомої патріотичної позиції.

РН 11. Демонстрація на власному прикладі норм духовно-морального розвитку та їх популяризація серед оточуючих.

РН 14. Демонстрація умінь та навичок застосовувати основні принципи і методи науково-богословських студій, враховуючи єдність теологічного знання.

РН 15. Демонстрація знання специфіки історичного та віронавчального формування різних традицій; уміння аналізувати світоглядні моделі різних релігійних конфесій; уміння толерантно, будувати діалог з їхніми представниками з огляду на їхні сакраментальні символи.

РН 17. Демонстрація знання в галузі історії виникнення патристичної та патристичної писемності в християнській Церкві, методології та методики особистісного росту в різних релігійних традиціях, їх спільність та відмінність.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Богопізнання та історичний розвиток антропологічних уявлень

Вчення про богопізнання: преподобний Симеон Новий Богослов, святий Григорій Палама.

Історія розвитку антропологічних уявлень у Західній теології та філософії.

Гуманізм епохи Відродження та рух Реформації.

Антропологія у філософії Нового часу.

Погляди Чарльза Дарвіна в контексті антропології.

Тема 2. Онтологічні та гносеологічні засади вчення про людину

Онтологічні та гносеологічні підстави вчення про людину.

Метаонтологічна антропологія як метод інтеграції знань про людину.

Співвідношення духовного і тілесного начал у метаонтологічній антропології святих отців.

Дух як орган богоспілкування.

Тема 3. Почуття, воля та психологічні механізми самовизначення

Вчення про почуття в Біблії, у святих отців, філософській антропології та науковій психології.

Проблема поняття волі і свободи в історичному аспекті.

Мотив як мета і предмет задоволення потреби.

Воля та її сенс у святоотецькій психології.

Святоотецьке вчення про свободу.

Філософсько-психологічні підстави життєвого самовизначення та його механізми.

Тема 4. Цілепокладання, внутрішні конфлікти та формування ідеалу

Соціальне цілепокладання як психічний процес.

Змістотворна функція цілепокладання.

Конфлікт сенсів і конфлікт цілей. Типологія внутрішньоособистісних конфліктів.

Емоційно-вольова регуляція як психофізіологічна основа процесу цілепокладання.

Ціннісний компонент цілепокладання.

Таємниця образу Божого в людині.

Ідеал у науковій психології та процес його формування.

Тема 5. Педагогічні аспекти антропології та моральні категорії

Педагогічні аспекти антропології.

Моральні категорії.

Поняття норми.

Поняття совісті.

Поняття боргу.

Тема 6. Святоотецьке вчення про любов і життєвий шлях особистості

Святоотецьке вчення про любов.

Самовизначення як соціально-психологічна проблема.

Життєвий шлях особистості.

Тема 7. Виховання і корекція поведінки

Завдання виховання і їх залежність від уявлень про особистість.

Покарання та заохочення як способи корекції поведінки.

Тема 8. Соціальна взаємодія, досвід і психологія страху

Помилка як можливість отримання життєвого досвіду.

Теорії соціальної взаємодії.

Психологія страху.

ФОРМИ КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Контроль результатів навчання та рівня сформованості компетентностей здобувачів здійснюється на засадах прозорості та академічної доброчесності відповідно до Положення про критерії оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Класичному приватному університеті. http://virtuni.education.zp.ua/info_cpu/node/5478

У процесі вивчення навчальної дисципліни використовуються такі види контролю:

1. Поточний контроль: здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних та семінарських занять, перевірки завдань самостійної роботи, виконання тестів на Віртуальній аудиторії КПУ. Включає оцінювання теоретичної підготовки (усні відповіді, активність у дискусіях, тести) та перевірку практичних навичок (індивідуальних завдань за темами тощо).

2. Семестровий (підсумковий) контроль:

проводиться у формі **екзамену** та передбачає усну або письмову відповідь студента на теоретичні питання згідно з екзаменаційними білетами.

Особливість оцінювання: всі види поточного і семестрового контролю оцінюється викладачем за **100-бальною шкалою**.

Для оцінювання студентів використовується система накопичування балів. Згідно з «Положенням про організацію освітнього процесу в КПУ» підсумкова оцінка з дисципліни виставляється за 100-бальною шкалою з наступним переведенням у національну шкалу та шкалу ECTS.

Загальний підсумковий бал за дисципліну (за 100-бальною шкалою) формується як середньозважена величина на основі всіх поточних і підсумкових оцінок здобувача, отриманих протягом семестру, з урахуванням питомої ваги кожного виду діяльності.

$$\text{Підсумковий бал} = (B_1 \times k_1) + (B_2 \times k_2) + \dots + (B_n \times k_n) + (B_{\text{екз.}} \times k_{\text{екз.}})$$

де:

$B_1, B_2, B_3, \dots, B_n$ – бали за виконання завдань поточного контролю на практичних (семінарських) заняттях, самостійної та індивідуальної роботи, виставлений за 100-бальною шкалою; $k_1, k_2, k_3, \dots, k_n$ – вагові коефіцієнти відповідного виду контролю;

$B_{\text{екз.}}$ – бал за підсумковий семестровий контроль (екзамен), виставлений за 100-бальною шкалою (за наявністю); $k_{\text{екз.}}$ – ваговий коефіцієнт підсумкового семестрового контролю (екзамену).

Сума вагових коефіцієнтів поточного та підсумкового контролю дорівнює 1

$$k_1 + k_2 + k_3 + \dots + k_n + k_{\text{екз.}} = 1$$

Структура компонентів оцінювання та їх питома вага

Види навчальної діяльності здобувача	Шкала оцінювання завдання	Ваговий коеф.	Питома вага у загальній оцінці
Тема 1. Богопізнання та історичний розвиток антропологічних уявлень			
Аналітичне есе (погляди святих отців та західна філософія)	100	0,05	5
Виконання тестових завдань	100	0,05	5
Тема 2. Онтологічні та гносеологічні засади вчення про людину			
Участь у семінарській дискусії (метаонтологічна антропологія)	100	0,05	5
Виконання тестових завдань	100	0,05	5
Тема 3. Почуття, воля та психологічні механізми самовизначення			
Практичне завдання / розбір кейсу (свобода і воля)	100	0,05	5
Виконання тестових завдань	100	0,05	5
Тема 4. Цілепокладання, внутрішні конфлікти та формування ідеалу			
Аналіз конфлікту сенсів та цілей	100	0,05	5
Виконання тестових завдань	100	0,05	5
Тема 5. Педагогічні аспекти антропології та моральні категорії			
Участь у дискусії (поняття совісті, боргу та норми)	100	0,05	5
Виконання тестових завдань	100	0,05	5
Тема 6. Святоотецьке вчення про любов і життєвий шлях особистості			
Аналітичне завдання за святоотецькими джерелами	100	0,05	5
Виконання тестових завдань	100	0,05	5
Тема 7. Виховання і корекція поведінки			
Виконання тестових завдань	100	0,05	5
Тема 8. Соціальна взаємодія, досвід і психологія страху			
Виконання тестових завдань	100	0,05	5
Екзамен	100	0,3	30
Разом	100	1	100
Додаткові досягнення з навчальної дисципліни (за наявності) Результати науково-дослідної діяльності здобувача, зокрема за такі активності: ▪ участь у предметних олімпіадах, конкурсах студентських наукових робіт з навчальної дисципліни; ▪ участь у засіданнях наукових гуртків, зокрема в обговореннях у форматі круглих столів, присвячених актуальним темам з навчальної дисципліни; ▪ публікації результатів досліджень у вигляді наукових статей, тез доповідей, а також виступи на наукових конференціях.	До 10 балів		

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

100-бальна система	шкала ЄКТС	Національна шкала	Характеристика вимог та критеріїв оцінювання
90–100	A	Відмінно	Здобувач демонструє глибокі системні знання святоотецької спадщини та філософсько-антропологічних концепцій, здатність критично мислити, самостійно аналізувати складні богословські й психологічні проблеми та генерувати власні аргументовані ідеї. Аналітичні завдання, есе та практичні кейси виконує бездоганно, вільно володіє професійною термінологією (зокрема метаонтологічною та святоотецькою), застосовує міждисциплінарний підхід. Демонструє високий рівень автономії, академічної етики та зрілої світоглядної позиції.
82–89	B	Добре	Здобувач демонструє вільне володіння програмним матеріалом, здатність самостійно систематизувати факти та робити аргументовані висновки щодо антропологічних і моральних категорій. Вільно орієнтується в текстах Святого Письма та працях Отців Церкви. Завдання виконує якісно, допускаючи лише незначні неточності або стилістичні похибки, які не впливають на загальний науковий результат.
75–81	C	Добре	Здобувач демонструє достатній обсяг знань для розв'язання спеціалізованих завдань, розуміє базові концепції богопізнання та цілепокладання, проте аналіз окремих тем (наприклад, внутрішньоособистісних конфліктів чи філософських шкіл) може бути недостатньо глибоким. Здатний самостійно виправляти помилки після мінімальних уточнень викладача.
67–74	D	Задовільно	Здобувач розуміє основні поняття релігійної філософії та відтворює матеріал переважно на репродуктивному рівні. Виконує завдання за зразком, проте допускає помилки в богословській аргументації або інтерпретації святоотецького вчення. Відповіді під час дискусій та тести здає загалом правильно, але вони є недостатньо структурованими чи поверхневими.
60–66	E	Задовільно	Здобувач володіє лише мінімально необхідним порогом знань (ключові дефініції, базові імена та етапи розвитку антропології). Відповіді фрагментарні, знання поверхневі, розуміння зв'язку між філософськими та теологічними аспектами слабке. Завдання та тести виконує за постійної методичної допомоги викладача.
35–59	FX	Незадовільно	Здобувач володіє лише фрагментарною частиною базових знань, чого недостатньо для зарахування дисципліни. Не здатний самостійно виконати аналітичне есе чи розкрити питання білету, допускає грубі термінологічні помилки у сфері богослов'я та психології. Надається право на повторне складання.
1–34	F	Незадовільно	Повна відсутність знань, ігнорування виконання поточних тестів та завдань, неявка на екзамен або виявлення грубих порушень академічної доброчесності (плагіат в есе чи рефератах). Обов'язкове повторне вивчення дисципліни.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: 100-БАЛЬНА, НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
67-74	D	задовільно	
60-66	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Політика щодо термінів виконання завдань та перескладання	З огляду на безпекову ситуацію, повітряні тривоги та перебої з електропостачанням, освітній процес базується на принципах гнучкості та академічної підтримки. Усі завдання виконуються здобувачами в асинхронному режимі без застосування штрафних санкцій чи зниження балів за порушення первинних термінів, якщо затримка зумовлена об'єктивними обставинами непереборної сили. Здавання та перескладання пропущених завдань чи тем здійснюється у зручному для студента темпі протягом семестру за погодженням із викладачем без будь-яких обмежень.
Політика академічної доброчесності	Здобувачі освіти зобов'язані неухильно дотримуватись принципів академічної доброчесності під час виконання усіх видів навчальної, наукової та творчої діяльності. Порушеннями академічної доброчесності вважаються: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання та академічне шахрайство. Здобувачам освіти забороняється вдаватися до будь-яких форм академічного шахрайства, зокрема: використовувати під час контрольних заходів заборонені матеріали або технічні засоби; посилаючись на джерела, які не використовувались у роботі; здавати роботи з однаковим змістом, підготовлені різними особами. У разі встановлення порушення академічної доброчесності до здобувача освіти можуть бути застосовані такі заходи академічної відповідальності, як повторне проходження оцінювання (контрольна робота, екзамен, залік тощо), повторне вивчення відповідного освітнього компонента або відрахування з університету.
Політика щодо відвідування занять в умовах воєнного стану	Відвідування навчальних занять здобувачами вищої освіти є обов'язковим відповідно до затвердженого розкладу. <i>Організація освітнього процесу в умовах загрози та повітряних тривог</i> У разі включення сигналу «Повітряна тривога» під час проведення занять у режимі реального часу (Zoom / Google Meet) або перебування в приміщеннях Університету, проведення синхронного заняття негайно припиняється, а всі учасники освітнього процесу зобов'язані перейти до укриттів. Навчальне заняття, перерване через сигнал «Повітряна тривога» або яке не відбулося через її тривалість, автоматично переводиться в асинхронний режим. Відсутність здобувача освіти на синхронній конференції під час повітряної тривоги, відсутності електроенергії або зв'язку не є підставою для виставлення заборгованості чи зниження підсумкової оцінки, за умови опрацювання навчального матеріалу та виконання завдань в асинхронному режимі. <i>Застосування дистанційних технологій та форс-мажорних обставин</i> У разі переходу університету або його окремих структурних підрозділів на навчання із використанням дистанційних технологій через безпекову ситуацію чи інші форс-мажорні обставини, освітній процес регулюється «Положенням про організацію освітнього процесу здобувачів вищої освіти з використанням дистанційних технологій при обмеженні або відсутності фізичного відвідування закладів освіти здобувачами з причин непереборної сили (природні катаклізми, заходи карантинного порядку та інші форс-мажорні обставини) в «Класичному приватному університеті». Формат участі у дистанційних заняттях адаптується до поточних технічних можливостей та умов безпеки здобувачів і викладачів.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Академічне релігієзнавство. Підручник /За наук. ред. проф. А. Колодного. – К.: Світ Знань, 2000. 862 с.
2. Надурак В.В. Релігійна філософія : навч. посіб. Івано-Франківськ : Вид-во Прикарпат. нац. ун- ту ім. В. Стефаника, 2011. 135с.
3. Іслам: Енциклопедичний словник / Ісмагілов С., Козловський І., Халіков Р. – К., 2021. 432 с.
4. Зізіулас Йоан. Буття як спілкування. Дослідження особистості і Церкви / Пер. з англ. - К.: Дух і літера, 2005. 276 с.
5. Янарас Х. Нерозривна філософія: Нариси вступу до філософії / Христос Янарас; пер. з новогрец. А. Чердаклі, Н. Клименко. – К. : Основи, 2000. 314 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ

1. <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1455>
(Релігійна тематика на сторінках українських загальнонаціональних видань)
2. <http://www.svichado.com>
Сайт видавництва “Свічадо” (Історія релігії, переклади Отців Церкви, християнська художня література, богословська та богослужбова література, філософія, психологія, етика та ін.)

Більш детальну інформацію щодо, розподіл часу навчальної дисципліни за темами, методів навчання, самостійної роботи наведено у Робочій програмі навчальної дисципліни.